

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio I. Quale jus Decimatori in decimis competat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

laicum non possit, tametsi super sola possessione aut nudo facto agatur, v. g. an solverit decimas, ut observat idem Illustr. Auctor *l. c. n. 7.* Rationem dat: quia licet spiritualitas decimarum hinc nullam considerationem mereatur, cum de inquirendo nudo facto agatur, meretur tamen personæ seu rei Clerici qualitas, ut causa ad Judicem Ecclesiasticum remittatur, cum persona Clericalis ab omni seculari inquisitione & judicio sit immunis, nec super re agi possit contra Clericum, quin citetur & respondere cogatur; quæ jurisdictio & vis coactiva Judici seculari in Clericum non competit. At hæc ratio, uti patet, æque procedit in casu, quo Clericus circa temporalia convenitur actione reali. Tertium est, in Recessu Concordatorum tunc solum Judicem etiam laicum admitti in causa decimarum, *quæ*

jam effecta sunt juris laici, ubi uterque vel reus tantum laicus est. ergo si reus est Clericus, excluditur Judex laicus, ut fusiùs dictum est supra *n. 606. & seqq.* Unde consequens est, quod tempore conditi Recessus vel non fuerit illa consuetudo conveniendi Clericum actione reali, vel quod per illum fuerit reprobata: aliàs casus iste Clerici actione reali conventi non fuisset omissus, nec Judici laico in ipsum hac actione conventum negata jurisdictio. Hæc ex Legibus, Doctoribus, & ratione de consuetudine Clericos coram Judice laico actione reali conveniendi, in medium attulisse, uti nec alijs, ita nec mihi apud æquos & sapientes rerum estimatorum vitio erit: absolutum verò de ea judicium ferre, non meum, ut dixi, sed aliorum, ac præcipuè summæ Sedis esto.

CAPUT II.

De Jure & Actione Decimatorum.

QUÆSTIO I.

Quale Jus Decimatori in Decimis competat.

SUMMARIUM.

623. Decima multiplici titulo debetur.

624. In decimis separatis Paro-

chus jus proprietatis habet.

625. An etiam ante separationem, controversum est.

626. Ita.

626. Statuitur, non habere.

627. Dominium quoddam utile plurimi concedunt.

628. Afferitur contrarium.

629. 630. Solvuntur opposita.

631. Possunt tamen peti decima ex fructibus, ad quemcunque isti pervenerint.

632. Conveniri pro illis potest, qui segetes injuste combussit.

633. 634. Nec non colonus, cujus culpa fruges perierunt.

635. Non tamen ille, qui fundum non coluit, aut culturam impedivit: nisi hoc factum sit in fraudem decimatoris.

633 **C**um Decima, ut dicitur *c. 14. h. t.* non ab hominibus, sed ab ipso Deo sint instituta, quasi debitum exigi possunt. Neque solum ut debitum Religionis, sed etiam Justitiæ. Nec solum ut materialiter sumptæ, seu quoad eam quantitatem, secundum quam præcisè necessariæ sunt ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ: sed etiam ut formaliter acceptæ, seu quoad determinatam partem decimam, ut patet ex dictis *n. 42. & 43.* Ipsum porrò jus decimandi supra jam stabilitum est *n. 27. & seqq. ac n. 332. & seqq.* Hic igitur agendum est de fructibus, quale nimirum jus in ipsis competat decimatori: eum in finem, ut pateat, quæ eidem competat forensis actio.

624 **A**ffert. I. In decima fructuum parte à reliquo cumulo separata Parochus habet jus plenum ac proprietatem. Ita tenet concors omnium sententia, estque obvia ratio: quia nihil deest ad verum dominium; non quidem ex parte decimatoris & Parochiani solventis: habet enim iste voluntatem fructus in illum transferendi, cum in

hunc finem eos separet; illè verò habet & titulum & voluntatem acceptandi: neque ratione traditionis, cum ista juxta *l. ut inter 23. C. de SS. Eccles.* ad acquirendum Ecclesiæ dominium non sit necessaria; sicut necessaria non est hæredi hæreditatem agnoscenti juxta *l. cum heredes 23. ff. de acquir. possess.* Nec legatario, cui determinata res legata est, uti sumitur ex *l. à Titio ff. de Furtis, & l. si tibi hom. S. cum servas ff. de Legat. 1.* Idèmq; dicendum videtur de decimatore laico, nec non fructuum emptore, & conductore: tum quòd illos percipiunt non suo nomine, ut dictum est *n. 594. & 618.* sed Ecclesiæ, & sic huic potius fit solutio, ad quam apprehensione, ut diximus, opus non est: tum quòd separatio eum in finem facta, ut jam non Parochianus, qui solvit, sed decimator illos habeat, videtur sufficere ad fictam traditionem æquè, ac si fundum venditum emptori eminus demonstro, aut claves ad horreum trado, aut debitorem meum jussero id, quod mihi debet, tibi tradere.

Ab

625 An verò Ecclesia verum ac propriè dictum jus habeat in decimis etiam ante separationem à reliquo cumulo, controversum est inter DD. Affirmant post Panorm. ac alios Azor tom. 1. *Instit. Mor. l. 7. c. 23. q. 9.* & Leander à SS. Sacram. p. 3. *Moral. tr. 6. disp. 2. q. 10.* Rationem dant I. Juxta c. *Tua 26. h. t.* Deus decimas & primitias suas esse asseverat. at pronomen *suum* dominium significat. *l. 27. §. 2. & l. 34. prin. ff. de Auro, argent. legat. l. 71. ff. de Legat. 3.* Pariter juxta *Can. 5. 16. q. 7. Omnes decima terra, sive de frugibus sive de pomis arborum, Domini sunt.* Et juxta S. August. *sermon. 219. de Temp. relat. Can. 66. 16. q. 1. qui eas dare noluerit, res alienas invasit.* ubi Glossa V. *alienas* infert: ergo ante separationem sunt Ecclesia. nec enim debitor eas retinendo invaderet ut alienas, si in dominio ipsius, & non Ecclesie essent. II. Dominium rei donatæ vel legatæ acquiritur Ecclesie, ut modò dictum est ex *l. 23. C. de SS. Eccles.* absque traditione. ergo multò magis ex voluntate Dei & Ecclesie dominium decimarum transit in Ecclesiam ante traditionem vel separationem, cum efficacior sit voluntas Ecclesie, quàm privati donatoris. III. Sacerdotes. ut habetur *Can. Moderamine 23. 16. q. 1. sibi laudabiliter vendicant decimas, primitias &c.* Rei autem vendicatio non datur, nisi in rem propriam ab alio detentam.

l. In rem 23. ff. de R. V. ergo decimæ sunt in dominio Ecclesie etiam ante separationem. IV. Ecclesia potest agere contra quemcunque detentorem vel possessorem fructuum nondum decimatorum, juxta c. *Pastoralis 28. h. t.* atqui contra tertium agere non posset, nisi haberet actionem realem, & consequenter jus in re.

Affert. II. Decimæ non sunt in 626 dominio Ecclesie, antequam separatæ fuerint à reliquo fructuum cumulo. Ita omnes, si loquamur de pleno jure & directo dominio; re vera enim Panorm. aliique, qui in contrarium citantur, non dissentiant, nec dissentire possunt: quia fructus sunt in dominio illius, qui eos colligit, & quidem omnes, cum non sit major ratio, cur unius potius partis, quàm alterius sit dominus, si nulla adhuc separata est aut designata pro decimis; nec Ecclesia unam potius prætere potest, quàm alteram. Hinc Ulp. *l. 2. ff. de Pollicit. si decimam*, inquit, *quis bonorum vovit, decima non prius esse in bonis desinit, quàm fuerit separata.* Est autem par ratio de decimis, quæ debentur ex præcepto Ecclesie: quia præceptum tantum statuit, ut decimæ solvantur, & non tollit dominium fructuum domino, decimatori tribuendo dominium certæ partis, cum in re nondum divisa non possit acquiri dominium determinatæ partis: nec fructus facit esse

com-

communes inter Parochianum & decimatorem, sicut fit, quando plures habent dominium totius hereditatis nondum divisæ, aut quando fit confusio plurium rerum ad diversos dominos pertinentium; hujus enim communis dominij & fructuum indivisim ad plures pertinentium nullus titulus, nullaque efficax ratio afferri potest. Plura alia argumenta affert Suar. c. 36. n. 5. & seqq.

627 Afferunt quidem plerique Th. Th. & Canonistæ, & in primis Suar. l. c. n. 8. Less. l. 2. de Just. c. 39. n. 15. Palao tr. 10. disp. un. pun. 2. n. 4. Fagundez in V. Præcept. Eccl. l. 1. c. 6. n. 4. Pirrhing h. t. n. 154. Leüren p. 1. Fori Benef. q. 498. n. 2. tametsi Ecclesia non habeat plenum jus & directum dominium in decimis nondum separatis, habere nihilominus jus non merè personale, sed in re, & dominium quoddam utile. Unde inferunt, competere ipsi utilem vindicationem: sicut, inquit, usufructuarius habet dominium utile in usufructu sibi legato: Rationem dant: quia apud quemcunque fructus non decimati extant, Ecclesia potest ex illis decimam partem detrahere, ut constat ex c. Tua nobis 26. c. Pastoralis 28. & c. Cum non sit 33. h. t. ubi ratio additur: Quoniam res cum onere suo transit. Quod signum est, verum fructuum dominium Ecclesiam in illis habere, eo ipso, quod onus illud inhæret fructibus, sicque est onus

reale, & per consequens jus, quod habet, est jus in re. Verum hæc quoque opinio Juri parum conformis esse videtur.

Affert. III. Ecclesia non habet 628 aliquod jus in re ante separatas aut saltem designatas decimas. Ita docent Germon. de sacr. Immunit. l. 1. c. 14. à n. 16. Rebuff. q. 3. de Decim. n. 16. & 17. ac q. 9. à n. 6. Moneta c. 8. q. 3. n. 34. Eadem certè rationes (ut consideranti patebit) quibus DD. num. præc. allegati probant, verum & directum dominium plenumque jus in decimis non competere decimatori ante earum separationem, pugnant contra illud jus in re, ex quo utilem decimatori vindicationem concedunt; ut enim aliquid etiam utiliter vindicetur, debet illud esse res certa & determinata, quæ demonstrari & vindicari possit l. 6. ff. de R. V. ibi: si in rem aliquis agat, debet designare rem. Hinc etsi legatario præter actionem hypothecariam & personalem ex testamento competat rei vindicatio §. sed olim 2. Inst. de Legat. hoc tamen solum procedit, si res certa legatur: nam si legatur solum quantitas, seu res in genere, aut alternativè, non competit rei vindicatio, sed actio solum personalis: quia tunc propter incertitudinem non transferatur dominium, nisi factâ declaratione. l. Hujusmodi 84. §. 9. ff. de Legat. 1. Pariter usufructuarius fructus non facit suos, ac per consequens

Q sequens

sequens vindicare nequit, nisi postquam eos percepit, quod fit, si ipse vel alius nomine ipsius eos solo separaverit. §. *Is vero* 37. *Inst. de R. D. l. Qui scit* §. 1. *V. Prætereā ff. de Usur. l. Defuncta* 58. *ff. de Usufr.* Hinc adversarij bene quidem instituunt paritatem inter decimatorem & usufructuarium, sed malè inde pro se argumentantur: nam sicut huic non competit rei vindicatio, nisi postquam fructus fecit suos, ita nec illi, nisi fructus pariter fecerit suos; quod non fit nisi per separationem. Accedit, quòd *c. Ex aransmissa* 23. *h. t.* supponitur, fidelibus ea omnia, ex quibus decimas erogare tenentur, acquiri: habent ergo jus in fructibus omnibus ante decimarum separationem, & non Ecclesia. Et *Can. Decima* 19. *q. 1. ac c. Tua nobis* 26. *h. t.* decimæ comparantur tributis: at in ijs, quæ tributi nomine debentur, Princeps jus non habet, antequam solvantur. Denique *c. Parochianos* 14. *h. t.* solum dicitur, decimas tanquam debitum exigi posse: illa autem, quæ nobis debentur, nostra non sunt, antequam solvantur, & actione in rem peti non possunt. Hinc Speculator *l. 4. partic. 3. tit. de Decim. n. 5.* fatuos esse dicit, qui dicunt, decimas sibi deberi, simulque agunt rei vindicatione.

Neque obstat, quòd quis tertius, ad quem fructus indecimatim pervenerunt, conveniri à decimatore possit: quia hinc non sequitur,

dari actionem in rem; sed solum, quòd personalis in rem scripta, competens adversus quemcunque eorum possessorem. Nam Ecclesia quidem vult, ut ex fructibus solvantur decimæ, ac proinde à quocunque, ad quem illi perveniunt: non tamen propterea in illis sibi aliquod jus constituit, sed solum obligat personas, à quibus detinentur. Pariter non obest, quòd juxta §. *si quis in aliena* 34. *Inst. de R. D.* & *l. quæ ratione* 9. §. 2. *ff. de acq. rer. dom.* utilis vindicatio competit illi, in cujus tabula alter pinxit imaginem, & per picturam acquisivit dominium tabulæ; & quòd similiter juxta *l. Idem Pomponius* 5. §. 3. *ff. de R. V.* illi, cujus arbor in alterius fundum translata radices ibi misit, nihilominus datur utilis in rem actio, tametsi arboris dominium non amplius habeat; & quòd in alijs quoque casibus conceditur actio in rem ei, qui non est dominus, juxta *l. Prator* 7. §. 5. *cod. l. agri* 1. *in fin. ff. si ager vectigalis*, & *l. Tutor* 16. §. 2. *ff. de Pign. act.* Non, inquam, hoc obest; quia et si in hisce casibus ex peculiari legis dispositione detur rei vindicatio illi, qui non est dominus, datur tamen actio solum in rem certam, & quæ demonstrari possit, quæ certitudo semper ad actionem in rem est necessaria: at ante separatas decimas non dantur certi fructus, qui vindicari possint, cum Parochianus non debeat hunc potius vel illum

illum manipulum decimatori, quàm alium: sicut qui debet centum ex mutuo vel empto, non debet potius ista centum quàm alia, ac propterea actione in rem conveniri nequit, sed solum personali.

630 Equè parum probant dominium decimarum ea, quæ n. 625. pro eodem adducuntur. Nam Decimæ & Primitiæ Dei quidem sunt, non tamen sequitur, quòd colonus fructuum omnium, quos percipit, dominus non sit; sicut ex eo, quòd res quoque ceteræ omnes sint sub dominio Dei, consequens non est, quòd dominium earum non habeat homo. Primogenita, Primitias, & Decimas, ideò sua vocat DEUS *Levit. 27. Exodi 13. Num. 18.* quòd ex voluntate & præcepto ejusdem offerri debebant, non quòd dominio offerentium eximerentur, & transirent in dominium Sacerdotum, antequam essent oblata. Imò dum dicit DEUS *Exodi 22. Decimas tuas & primitias tuas non tardabis reddere*, non obscure significat, eas fuisse populi, antequam hic eas obtulisset; nec enim dixisset *tuas*, si populus eas in suo dominio non habuisset, antequam daret. Eodem ergo sensu loquitur Ecclesia, dum debitas sibi decimas aut suas esse asseverat. Dum verò S. August. dicit, eum, qui decimas dare noluerit, res alienas invadere, Tò *alienum* accipit in sensu improprio & solum æquipollenti, eo modo, quo S. Chrysostr. aliique

PP. eos, qui superflua negant pauperibus, vocant fures, raptores, homicidas; quæ dicendi ratione neutiquam significatur, quòd pauperes ante acceptas eleemosynas jus quoddam in illis habeant. Quòd dominium rei donatæ aut legatæ acquiratur ante traditionem, solum tunc verum est, quando species, seu res certa eidem ex donatione vel legato debetur, ut patet ex *l. 2. §. fin. ff. de Pollicit.* At ante separationem decimarum certum fructus Ecclesiæ non debentur. Quando *cit. Can. Moderamine* S. Gregor. M. dixit, quòd Sacerdotes sibi vendicent decimas & primitias, locutus non est de actione civili, quæ *rei vindicatio* dicitur, sed usus est illà voce pro *usurpare & appropriare*, quo sensu illa propriissime sumitur à Grammaticis, ac etiam in Jure Canonico *c. quia nonnulli 3. de Cler. non resid.* aliàs etiam Primitiæ (nam de his quoque loquitur S. Pontifex) actione in rem peti possent: quod tamen apertè falsum est, cum harum nomine nec certa quantitas, uti in decimis, nec species seu certa res debeatur. Ex eo denique, quòd Ecclesia, ut mox dicetur, agere potest contra quemcunque fructuum nondum decimatorum possessorem, solum sequitur, ut dictum est, quòd competat actio personalis in rem scripta.

Assert. IV. Ecclesia potest petere decimas ex fructibus, ad quem-

Q 9 2 cun-

cunque isti pervenerint. Assertio est manifesta ex *c. Cum non sit 33. h.t.* ubi postquam statutum fuerat, *ut in prerogativam domini generalis (divini) exactionem tributorum & censuum precedat solutio decimarum*, mox additur: *vel saltem hi, ad quos census & tributa (id est, fructus censibus & tributis subjecti) indecimata pervenerint (quoniam res cum suo onere transit) ea per censuram Ecclesiasticam decimare cogantur Ecclesijs, quibus de jure debentur.* Et *c. Pastoralis 28. eod.* dicitur: *fructus autem ipsos alienari non posse credimus, nisi cum onere decimarum.* Idem supponitur *c. Tua nobis 26. eod.* Tres autem serè modi sunt, quibus fructus non decimati ab alio, quàm fundi domino aut usufructuario, vel emphyteuta &c. occupari possunt. Primus est, quando quis eos furatur aut rapit. Quo casu, ut benè observat Suar. *cit. c. 36. n. 11.* omnes restituendi sunt domino, nec benè faciet fur aut raptor, si domino novem partes restituat, & decimam Ecclesiæ: quia non potest ipse suâ auctoritate decimam ab alio debitam ex illius bonis solvere, cum nec ipse Parochus, ut supra dictum est, propriâ auctoritate eam occupare possit. Poterit tamen Ecclesia compellere dominum fructuum ad eos vindicandos, & solvendam postea inde decimam. Quòd si is in hoc negligens aut impotens sit, conveniri ipse fur

aut raptor potest. Et hic propriâ auctoritate solvere decimas Ecclesiæ potest, si videt à domino non solvendas. Alter modus est, quando quis à domino emit, accipit in solutum &c. fructus non decimatos, sciens videlicet, nondum esse decimatos, nec animum decimandi habens. Tertius, quando accipit bona fide vel existimando jam esse decimatos, vel animum decimandi habens. In utroque hoc casu petere Ecclesia potest decimas à novo fructuum possessore: quia res transit cum suo onere, & fructus non nisi cum onere decimarum alienari possunt, id est, obligatur omnis ille, ad quem perveniunt non decimati. Liberum tamen est Ecclesiæ, decimas immediatè petere à priore fructuum possessore: quia est primarius debitor, & non potuit se illo onere liberare sine consensu Ecclesiæ, ut ait Suar. *l.c. n. 12.* loquens quidem expressè solum de secundo casu: verum est eadem ratio etiam de tertio. Non tamen hinc sequitur, quòd Ecclesia in ipsis fructibus non decimatis jus aliquod habeat, ut patet cum ex rationibus *n. 626 & 628.* allatis: tum ex eo, quòd obligatio solvendi decimas ex fructibus percipiendis transit cum fundo decimis obnoxio ad quemcunque possessorem etiam Infidelem, quin Ecclesia jus aliquod in fundo habeat; eâ ferè ratione, quâ hæres, aut legatarius, qui gravatus est à testatore ex hæ-

redi-

reditate vel legato fundare v. g. Beneficium, aut Ecclesiæ vel hospitali pensionem solvere, hanc solvere tenetur aut illud fundare, quin Ecclesiæ in bonis hæreditarijs jus aliquod competat. Pariter ergo ex eo, quòd ex fructibus debeantur decimæ, ad quemcunque illi pervenerint, non sequitur, quòd ante separatas decimas jus in illis Ecclesia habeat.

632 Ex dictis consequens est I. quòd agere Ecclesia possit contra eum, qui segetes injustè combussit, vel succidit arbores, quæ fructus jam habuerunt: jus enim jam habuit Ecclesia ad decimas inde petendas, nec minùs eam damnificavit, qui combussit aliòve modo destruxit, quàm qui rapit aut detinet; cùm ergo ab hoc peti decimæ possint, poterit pariter peti ab illo earum æstimatio. Atque ita post Innocent. Panorm. Joan. Andr. ac alios tradunt Covarr. in Reg. Peccatum p. 2. §. 8. n. 12. Suar. cit. c. 36. n. 16. Azor p. 1. l. 7. c. 23. q. 9. Laym. l. 6. tr. 6. c. 2. n. 4. & 5. Leander à SS. Sacr. p. 3. Moral. tr. 6. disp. 2. q. 14. Fagundez in 5. precept. Eccl. c. 6. n. 8. contra Palao tr. 10. disp. un. pun. 2. n. 9. & Leuren p. 1. Fori Benef. q. 496. n. 6. qui pro se citant Molinam Theol. sed malè, cùm de hoc casu non loquatur.

633 Consequens est II. teneri colonum ad compensationem Ecclesiæ faciendam, si collectis jam frugibus & in eo statu positus, quo tenetur

solvere decimas, eas culpabiliter non solvit, & ex hac mora fruges pereunt. Ita docent S. Thom. 2. 2. q. 87. a. 2. ad 4. Glossa in c. Cum homines h. t. v. fructibus collectis. Alensis p. 3. q. 51. membr. 5. ad penult. Rebuff. q. 12. n. 5. Suar. l. c. n. 21. Leander l. c. q. 18. ac passim alij. quia tunc jam debentur decimæ, quas cùm ille suâ morâ Ecclesiæ subtraxerit, consequens est, quòd eidem ad compensationem teneatur.

Consequens est III. pariter ad compensationem Ecclesiæ teneri colonum, si in colligendis fructibus jam natis & pendentibus fuit notabiliter negligens, aut non restitit vel bestijs vel hostibus eos perdentibus, cùm facile impedire damnum potuisset; aut omnino eos colligere noluit. Sequitur ex ratione illatâ n. 632. & traditur à S. Thoma l. c. Soto l. g. de Just. q. 4. a. 2. ad 4. Leandro l. c. q. 18. Eximunt à compensatione colonum negligentem Suar. l. c. n. 20. Filliuc. tr. 27. c. 11. q. 7. Palao l. c. ac alij. Verùm non apparet, quomodo obligetur ad compensationem is, qui comburit segetes, & non etiam colonus, cujus gravi negligentia pereunt: unius enim æquè ac alterius culpa perdit Ecclesia, ad quod exigendum jus habet, & uterque tenebatur hoc ipsi conservare & non pessumdare, non minùs quam si collecti jam fuissent, fructus. Cùm ergo ex sententia Sua-

rezij detur obligatio compensandi, si ex mora culpabili fructus jam collecti pereunt, aut si ipse vel alius segetes & fructus pendentes comburit, aliòve modo positivè destruit, dabitur ista obligatio etiam tunc, quando segetes gravi ipsius negligentia pereunt. Neque obest, quod ait, Ecclesiam solùm obligare ad dandas decimas ex fructibus collectis, ut habetur *c. Cum homines 7. h. t.* & sic contra ejus jus non agi nisi fructibus jam collectis. Hinc enim sequeretur, quòd non teneatur ad aliquam compensationem Ecclesiae faciendam, qui segetes & fructus adhuc pendentes ac nondum collectos comburit: hoc autem est contra ipsummet Suarezium. Sensus igitur *cit. c. 7.* non est, quòd ante collectos fructus nullum jus habeat Ecclesia, sed tantùm, quòd statim, ut dicit textus, solvendae sint decimae collectis fructibus, nec ultra differri solutio possit. Quando enim nati sunt fructus, & dum adhuc pendent, cedit dies, id est, incipiunt deberi decimae: quando verò fructus sunt collecti, venit dies, id est, peti possunt decimae & solvendae sunt. Et hoc duntaxat *cit. c. 7.* asseritur. Unde sequitur, quòd jus Ecclesiae non solùm tunc laedatur, quando fructus jam collecti ante decimas solutas destruuntur vel auferuntur; sed etiam, quando fructus pendentes comburuntur, vel negligentia illius, qui conservare debuit, pereunt.

Consequens est IV. quòd non teneatur ad aliquam compensationem Ecclesiae colonus, qui non colit fundum, nec ille, qui colonum à colendo impedit, vel alio modo obicem ponit, ut aut nulli aut pauciores vel minores ac deteriores fructus proveniant. Et ita cum communi tradunt Suar. *l. c. n. 20.* Leander *l. c. 9. 19.* Molina *de Just. tr. 2. disp. 49. n. 1.* Lessius *de Just. l. 2. c. 39. n. 15.* Palao *l. c.* Ratio patet: quia Ecclesia jus ad decimas non habet, nisi ex fructibus, si ve supposito, quòd isti proveniant; non verò, ut fundus colatur, & fructus producantur. Benè tamen notat Lessius *l. c.* si quis agricolam à cultura vel alià quapiam ratione proventum frugum impediret ex odio decimatoris, & in ejus fraudem, talem à compensatione faciendae non excusari, cum juxta comunem Doctorum sententiam, quam Card. de Lugo *disp. 18. de Just. n. 91.* dicit esse verissimam, compensationem facere teneatur, qui vi vel fraude impedit v. g. pauperem ab eleemosyna vel Clericum à Beneficio obtinendo: tamen si enim isti jus nec in re nec ad rem habeant; habent tamen jus conditionatum habendi eleemosynas & Beneficium, si dentur, & jus absolutum, ut per vim aut fraudem non impediatur potentia & spes, quam habent. Aequale autem jus habet Ecclesia. Idemque dicendum videtur de ipso fundi domino, vel usu-
fructua-

fructuario, si ex malitia & in fraudem decimatoris culturam negligat: etsi enim liberum sit domino fundi, emphyteutæ &c. eum colere, vel non, vel hoc potius modo quàm alio, id tamen ipsi concessum est vel ob impotentiam, quia aut omnino colere nequit, aut hoc tantum modo & non alio, vel ob utilitatem, ut supra dictum est n. 40 r. ac traditur in Statut. Bavar. tit. 28. art. 1 s. non tamen id potest in odium & fraudem decimatoris. Illud indubitatum esse videtur, quod post Panorm. aliósque tradit Suar. l. c. n. 21. ac aperte sumitur ex c. 178

aliquibus 32. h. t. posse moneri ac compelli Parochianos, si ex malitia vel negligentia culturam omitant, ut per se vel fideles & industrios colonos aut conductores eam faciant, ne ipsorum culpâ aliquid decedat Ecclesiæ alterive decimatori. Estque decisum in Bavaria lib. 4. tit. 16. der alten Landts Ordnung/ ac confirmatum cit. tit. 28. art. 1 s. des Landts Rechts/ dum ibi supponitur, utilitatis solùm causâ omitti culturam posse, videlicet ut fundus ad aliquod tempus quiescat, quò postea uberiores fructus reddat.

QUÆSTIO II.

Quæ Actiones competant Decimatori?

SUMMARIUM.

636. Utilitas questionis proponitur.	cujus dolo factum est, ut non solverentur.
637. Si decime separate sunt, competit rei vindicatio.	642. Confessoria agitatur, si lis est inter decimatorem & colonum.
638. Si nondum separate sunt, non competit actio in rem.	643. Clerico adeunti Parochiam competit remedium adipiscenda.
639. Competit tamen Confessoria & Interdictum Uti possidetis.	644. Turbatus in quasi possessione agit interdicto Retinenda.
640. Et Condictio ex Canone.	645. Spoliatus remedio Redintegranda aut Recuperanda.
641. Actio de dolo contra tertium.	

636. Cum agi in causa decimarum diversimodè possit, nimirum vel de jure decimandi, & quidem aut petitorio aut possessorio judi-

cio; vel de ipsis fructibus & decimis, iisque aut jam separatis aut nondum separatis: idcirco pro diversitate intentionis actoris, ac ipsius